

Hoofdboodschappen kabinetsreactie Eindrapport Adviescommissie uitvoering toeslagen

EERSTE CONCEPT – NOG NIET MET COMMUNICATIE AFGESTEMD EN AFHANKELIJK VAN DE KEUZES OVER COMPENSATIE EN DE INRICHTING VAN HET PROCES

- Bij de uitvoering van de Kinderopvangtoeslag is **veel fout gegaan**. Dit heeft grote gevolgen gehad voor betrokken ouders. Zij zijn de dupe geworden van een op onderdelen hard wettelijk stelsel waarbij in sommige gevallen vervolgens ook nog eens de grenzen zijn overschreden. Dit is en blijft **onaanvaardbaar**.
- Ik ben de Adviescommissie zeer erkentelijk voor al haar inspanningen en de zorgvuldigheid en kwaliteit van haar advies. Het advies gaat op een afgewogen wijze in op complexe materie en tijdsgewricht die die als gezegd ingrijpende gevolgen hebben gehad voor een soms kwetsbare groep ouders. Ik **neem alle conclusies** van de Adviescommissie **over**.
- De Adviescommissie is van oordeel dat voor gedupeerde ouders compensatie wenselijk is. Ik deel die conclusie. Ouders zijn getroffen door een uitzonderlijk hard en onbuigzaam wettelijk stelsel waarbij een deel buiten de kaders van de Adviescommissie valt. Om die reden zie ik aanleiding om een **grotere groep ouders te compenseren** dan de Adviescommissie aanbeveelt, namelijk zonder daarbij een beperking in de tijd of de omvang van de geleden schade te hanteren. Voorts zie ik aanleiding om ook ouders die slachtoffer zijn geworden van malafide gastouderbureaus en ouders met een openstaande belastingschuld en de kwalificatie opzet/grove schuld tegemoet te komen.
- Naast de aanbevelingen van de Adviescommissie over compensatie wil ik gedupeerden **ook op andere manieren ondersteunen**. Om te voorkomen dat ouders die twijfels hebben bij de toepassing van de compensatieregeling direct in een juridisch traject komen richt ik een **onafhankelijk adviescollege** in waar ouders terecht kunnen voor een herbeoordeling van hun situatie. Daarnaast organiseer ik ook **persoonlijke ondersteuning** voor ouders, in de vorm van een vast aanspreekpunt, informatiebijeenkomsten en begeleiding richting professionele hulp indien ouders daarmee geholpen kunnen worden.
- Ik benadruk dat als ouders het onverhoopt het **niet eens** zijn met een besluit van de Belastingdienst/Toeslagen, we **snel met deze ouders in gesprek** zullen gaan. Dit vind ik cruciaal in een nieuwe **meer menselijke manier** van werken. Er is mede daarom bij Toeslagen een **crisisorganisatie** ingericht om voor alle getroffen ouders een zorgvuldig en snel herstel mogelijk te maken.
- Richting de toekomst is mij er verder alles aan gelegen om de **menselijke maat terug te brengen** in het **wettelijk stelsel en de uitvoering** daarvan en het vertrouwen in de Belastingdienst te herstellen. Daarom neem ik een groot aantal **maatregelen om te voorkomen dat dit andere ouders kan overkomen**. Naast concrete maatregelen zoals opgenomen in het Verzamelbesluit – hierin wordt een nieuw beleid voor opzet/grove schuld, ruimte voor proportionaliteit en de mogelijkheid voor maatwerk neergelegd –, is het uiteindelijk streven om te komen tot een nieuw stelsel met oog voor de menselijke maat. De uitkomsten van het IBO-toeslagen zijn daarbij van groot belang.
- Ik begrijp ook dat **voor herstel van vertrouwen nog een lange weg te gaan** is. De uitvoering van de aanbevelingen van de Adviescommissie en de overige maatregelen die ik in deze brief heb aangekondigd zijn daarbij het begin. Een **voortvarende uitvoering van deze maatregelen is daarbij de eerste stap in een lang traject**.

Geachte voorzitter,

Bij de uitvoering van de Kinderopvangtoeslag is veel fout gegaan. Dit heeft grote gevolgen gehad voor betrokken ouders. Zij zijn de dupe geworden van een op onderdelen hard wettelijk stelsel waarbij duidelijk is geworden dat er ook gevallen zijn waar vervolgens ook nog eens met een institutionele vooringenomenheid de grenzen zijn overschreden. Dit is en blijft onaanvaardbaar.

Er is mij alles aan gelegen om ouders die slachtoffer zijn geworden ruimhartig te compenseren, de menselijke maat terug te brengen in het wettelijk stelsel en de uitvoering daarvan, en het vertrouwen in de Belastingdienst te herstellen. Ik realiseer me dat dit geen eenvoudige opgave is, maar ik zet me daar samen met de staatssecretaris van Financiën Fiscaliteit en Belastingdienst volledig voor in. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat overheidsorganen zoals de Belastingdienst hun werk doen op een zorgvuldige en integere wijze en met oog voor de menselijke maat en dat wanneer daarin zaken fout gaan de overheid verantwoordelijkheid neemt en deze herstellen ruimhartig herstel biedt.

In deze brief geef ik mijn reactie op het eindrapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (de Adviescommissie) en op het onderzoek van de Auditdienst Rijk (ADR) naar de vraag of in toeslaggerelateerde CAF-zaken van de Combinatie Aanpak Facilitators (CAF) vanaf 1 januari 2013 sprake is geweest van een vergelijkbare behandeling als in de CAF 11-zaak. Tevens kondig ik aan dat ik voor de ouders die vergelijkbaar gedupeerd zijn in de CAF 11-zaak ouders en alle andere gedupeerde ouders een regeling tref voor vergoeding van de daadwerkelijke materiële en immateriële schade. Daarnaast wil ik mijn ogen niet sluiten voor ouders die onredelijk hard zijn geraakt door het wettelijk stelsel. Zoals ik u al per brief op 7 februari jl. heb geïnformeerd heb ik de Adviescommissie gevraagd ook aandacht te besteden aan de groep ouders die geen onderdeel uitmaken van de CAF-brede groep, maar die zich wel gedupeerd voelen. Ook voor deze groep ouders kondig ik aan een regeling te treffen ter compensatie voor geleden schade.

Ik ben vooraleerst de Adviescommissie zeer erkentelijk voor al haar inspanningen en de zorgvuldigheid en kwaliteit van haar advies. Het advies gaat op een afgewogen wijze in op complexe materie en tijdsgewricht die als gezegd ingrijpende gevolgen hebben gehad voor een soms zeer kwetsbare groep ouders.

De Adviescommissie komt in haar eindrapport tot de conclusie dat [mogelijke kernachtige hoofdconclusie; vergelijkbaar met institutionele vooringenomenheid, bij voorkeur citaten]. Ik deel die conclusie. [Tussenzin met parafraseren conclusie en beoordeling Stas].

De Adviescommissie is van oordeel dat voor gedupeerde ouders compensatie wenselijk is. Ik deel die conclusie. Die compensatie zal het aangedane leed niet kunnen herstellen, maar ik wil daarmee de ouders wel erkentelijk zijn voor hun leed en hen daarin tegemoetkomen. Ouders zijn namelijk getroffen door een uitzonderlijk hard en onbuigzaam wettelijk stelsel waarbij een deel buiten de gestelde kaders van de Adviescommissie valt. Om die reden zie ik aanleiding om een grotere groep ouders in aanmerking te laten komen voor herstel en compensatie dan de Adviescommissie aanbeveelt, namelijk zonder daarbij een beperking tot 5 jaar of €10.000 schade te hanteren. Voorts zie ik aanleiding om ook ouders die slachtoffer zijn geworden van malafide gastouderbureaus en ouders met een openstaande belastingschuld en de kwalificatie opzet/grove schuld tegemoet te komen. Ik ga hieronder nader in op de compensatie.

Naast de compensatie wil ik gedupeerden ook op andere manieren ondersteunen. Om te voorkomen dat ouders die twijfels hebben bij de toepassing van de compensatieregeling direct in een juridisch traject komen richt ik een onafhankelijk adviescollege in waar ouders terecht kunnen voor een herbeoordeling van hun situatie. Daarnaast organiseer ik ook persoonlijke ondersteuning voor ouders, in de vorm van een vast aanspreekpunt per ouder of ouderpaar (zogenoemde case handler), informatiebijeenkomsten door het land en begeleiding richting professionele hulp indien ouders daarmee geholpen kunnen worden. Om de ouders bij te staan in een route richting professionele hulp ben ik in gesprek met een aantal gemeenten om te ontdekken of zij de Belastingdienst kunnen helpen met de expertise en ervaring die daar bestaat. Ik benadruk dat als ouders het onverhoopt het niet eens zijn met een besluit van Toeslagen, we snel met deze ouders in gesprek zullen gaan. Dit vind ik cruciaal in een nieuwe, meer menselijke manier van werken. Er

Met opmerkingen Ik zou dit niet zo opnemen, want herstel bieden lijkt op compensatie bieden terwijl we niet alle fouten vd zullen compenseren maar hopelijk wel herstellen.

Met opmerkingen We mogen niet spreken over CAF 11-oudes.

Met opmerkingen Dit even bespreken hoe we dit omschrijven. Zelfs bij het meest ruimhartige scenario krijgen niet alle ouders een vergoeding. Daarnaast krijgen volgens mij vooral ouders die slachtoffer zijn van institutionele vooringenomenheid een immateriële schadevergoeding en de rest alleen voor materiële schade.

heeft opmaak toegepast: Markeren

heeft opmaak toegepast: Markeren

heeft opmaak toegepast: Markeren

heeft opmaak toegepast: Markeren

Met opmerkingen Dit is eigenlijk al bijna alles op dit moment van scenario 7

is mede daarom een crisisorganisatie ingericht om voor alle getroffen ouders een zorgvuldig en snel herstel mogelijk te maken en om te voorkomen dat de organisatie voor de uitkering van toeslagen van dit jaar in de knel komt vanwege de herstelacties.

De ADR heeft onderzoek gedaan naar de vraag in hoeverre er bij (andere) toeslaggerelateerde CAF-zaken in de periode vanaf 1 januari 2013 sprake is geweest van een vergelijkbare behandeling als met de aanpak die bij CAF 11 is gehanteerd en op welke punten en hoe lang de Belastingdienst zich in deze CAF-zaken heeft niet gehouden aan de geldende wet- en regelgeving.

De ADR heeft op [PM] haar rapport aan mij gepresenteerd en dit rapport bied ik u hierbij aan. De ADR komt op basis van haar onderzoek tot de volgende conclusies:

[Hier summary conclusies onderzoek ADR]

Voor de toekomst is mij er verder alles aan gelegen om de menselijke maat terug te brengen in het wettelijk stelsel en de uitvoering daarvan, en het vertrouwen in de Belastingdienst te herstellen. Daarom neem ik een groot aantal maatregelen om te voorkomen dat dit in de toekomst andere ouders kan overkomen/overkomt. Naast concrete maatregelen op korte termijn zoals opgenomen in het Verzamelbesluit — hierin wordt met meer ruimte voor een proportionele benadering en de mogelijkheid voor maatwerk gecreëerd-, is het uiteindelijk streven om te komen tot streef ik uiteindelijk naar een nieuw stelsel met oog voor de menselijke maat. Lopende trajecten zoals maatwerk in dienstverlening, het verbetertraject kinderopvangtoeslag en het IBO Toeslagen spelen hierbij een belangrijke rol.

Ik begrijp ook dat voor herstel van vertrouwen nog een lange weg te gaan is. De uitvoering van de aanbevelingen van de Adviescommissie en de overige maatregelen die ik in deze brief aankondig zijn daarbij het begin. Een voortvarende uitvoering van deze maatregelen is daarbij de eerste stap in een lang traject.

Leeswijzer

Hierna ga ik achtereenvolgens in op:

1. Het Interim-advies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen
2. Het eindrapport van de Adviescommissie uitvoering toeslagen
3. Aanvullende maatregelen voor gedupeerde ouders
4. De toekomst van het toeslagenstelsel en de Belastingdienst/Toeslagen.
5. Het rapport van de Auditdienst Rijk
6. Financiële gevolgen
7. Slotsom

Tot slot informeer ik u in de bijlagen bij deze brief over de stand van zaken over openstaande en afgeronde de-moties en toezeggingen, de Voortgangsrapportage, mijn reactie op het Zwartboek van de SP en het Verzamelbesluit Toeslagen.

1. Het Interim-advies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen

Alvorens nader in te gaan op het eindrapport blik ik kort terug op het interim-advies 'Omzien in verwondering' van de Adviescommissie en de eerste fase van de compensatieregeling en afhandeling die naar aanleiding van dat advies in gang is gezet. Op de overige maatregelen die in reactie op het interim-advies in gang zijn gezet zoals de pauze-knop maar ook de maatregelen om te voorkomen dat dit andere ouders kan overkomen, kom ik hieronder terug.

In haar interim-advies heeft de Adviescommissie haar bevindingen over de CAF 11-zaak gepresenteerd. Zij concludeerde dat de Belastingdienst in de CAF 11-zaak vooringenomen heeft gehandeld en dat de gebruikelijke middelen van rechtsbescherming daar geen of onvoldoende bescherming tegen boden. De Adviescommissie sprak daarnaast van institutionele vooringenomenheid bij de beoordeling. Die vooringenomenheid hield in dat het handelen van Toeslagen vanaf het begin uitging van het vermoeden dat de ouders betrokken in de CAF 11-

Met opmerkingen [] Ik denk dat we dit moeten toelichten want dit is de eerste keer dat we zo iets opnemen. T.z. t toelichten bij stilstand VGR.

Met opmerkingen []; Korte terugblik met name met aankondiging vergoeding daadwerkelijke schade. Kan ook worden ingevlochten in onderdeel 2.

Met opmerkingen [] juridische kosten was voor 2020/

ouderszaak fraude hadden gepleegd. Een vermoeden dat niet gebaseerd was op het persoonlijke handelen van deze ouders, maar op het enkele feit dat zij in het kader van het CAF 11-dossier werden gecontroleerd. Zo werden ouders, nadat hun lopende toeslag werd stopgezet, onderworpen aan een omvangrijk en nauwgezet onderzoek met betrekking tot hun aanspraken op kinderopvangtoeslag in 2014 en voorgaande jaren (2013 en 2012).

De Adviescommissie was vervolgens van oordeel dat ~~dat~~ de geleden schade bij ouders een compensatie rechtvaardigde. Voor de invulling daarvan heeft de Adviescommissie een oplossing aangedragen. Mijn ambtsvoorganger heeft de conclusies en het voorstel voor een compensatieregeling overgenomen. In de bijlage bij deze brief informeer ik uw Kamer over de stand van zaken omtrent de uitbetaling van compensatie aan CAF 11-ouders.

In de door de Adviescommissie aangedragen compensatieregeling was een forfaitaire regeling voor materiële en immateriële schade opgenomen. Voor immateriële schade zou een bedrag moeten worden toegekend van € 500 voor ieder half jaar dat is verlopen tussen het eerste correctiebesluit in het kader van CAF 11 en het moment dat de aanspraken op de kinderopvangtoeslag (eventueel na bezwaar, beroep of herziening) volledig zijn vergoed of compensatie werd gegeven, met als maximum het bedrag ~~dat op grond~~ van de correctiebesluiten. Voor veronderstelde materiële schade zou een forfaitair bedrag moeten worden toegekend ter grootte van 25% van het bedrag ~~op grond~~ van de correctiebesluiten. In de CAF 11 Compensatieregeling is dit ook op deze wijze neergelegd.

In reactie op de in december 2019 aan getroffen ouders verzonden aankondiging van de compensatie heeft een aanzienlijk aantal ouders gesteld dat zij meer materiële en immateriële schade hebben geleden dan op grond van de Compensatieregeling voor vergoeding in aanmerking komt. Ik kan me ook zeker voorstellen dat dit het geval is. Ik vind vervolgens dat wanneer ouders door het optreden van de Belastingdienst schade hebben ondervonden, materieel en immaterieel, deze schade moet worden vergoed. Als het forfaitaire bedrag – dat vooral vanuit een doelmatigheidsoogpunt is gehanteerd – daarvoor ontoereikend is moet een hoger bedrag worden vergoed.

Ik heb juridisch advies ingewonnen over de wijze waarop aan de verzoeken tot vergoeding van schade boven de forfaitaire bedragen het beste kan worden tegemoetgekomen. Onontkoombaar is dat ouders die een hogere vergoeding wensen zich zullen moeten melden bij de Belastingdienst, zij zullen daarbij ook moeten laten zien waaruit de schade precies bestaat. Er rust op deze ouders ook een zekere bewijslast. Om de behandeling van deze verzoeken vervolgens zorgvuldig te laten verlopen, zal het compensatieproces worden opgeknipt. Ouders ontvangen eerst per brief de beslissing omtrent hun vergoeding op grond van de Compensatieregeling met daarin opgenomen het forfaitaire bedrag. In deze brief zal duidelijk worden aangegeven dat het verzoek om aanvullende vergoeding van de werkelijke schade afzonderlijk wordt behandeld waarbij de benodigde informatie kan worden uitgewisseld. Op dit verzoek zal een afzonderlijke beslissing in een zogenaamd zelfstandig schadebesluit volgen. Tegen dit besluit staat vervolgens ook bezwaar en beroep open.

Ik zal hieronder nog ingaan op de compensatie naar aanleiding van het eindrapport van de Adviescommissie. Ik kondig nu al aan dat ik de bovenstaande regeling eveneens toe zal passen op de andere groepen die op grond van dat eindrapport voor compensatie in aanmerking komen.

2. Het eindrapport van de Adviescommissie uitvoering toeslagen

De Adviescommissie heeft in haar interim-advies de bevindingen over de CAF 11-zaak gepresenteerd. In haar eindrapport beantwoordt de Adviescommissie de andere 2 deelvragen die in het Instellingsbesluit¹ aan haar zijn gesteld, te weten:

b. Wat is het oordeel van de commissie in meer algemene zin over het handelen van Toeslagen in andere zaken waarin vermoedens van georganiseerde fraude aan de orde zijn;

c. Hoe is het volgens de commissie in algemene zin met de praktische rechtsbescherming van de toeslaggerechtigden gesteld.

¹ Staatscourant 2019, nr. 40595.

Met opmerkingen Licht nog ter besluitvorming; vragen passage te checken.

Met opmerkingen Toch?

Met opmerkingen Knippen we dit niet om het ouders gemakkelijker te maken en zekerheid te kunnen geven over een deel? Indien ja, dan graag wat explicieter opnemen.

In mijn brief van 7 februari 2020 heb ik uw Kamer geïnformeerd over een uitbreiding van de opdracht van de Adviescommissie.² De Adviescommissie had tijdens haar werkzaamheden geconstateerd dat er ouders zijn die buiten fraudeonderzoeken vallen maar zich wel gedupeerd voelen. Zij wilde, ondanks dat dit geen onderdeel is van de oorspronkelijke opdracht, ook aandacht aan deze ouders besteden in haar eindrapport. In de genoemde brief heb ik aangegeven dat ik de Adviescommissie heb laten weten het op prijs te stellen dat zij haar taak uitbreidt en dat zij ook aandacht besteedt aan de groep ouders die geen onderdeel uitmaken van de CAF-brede groep, maar die zich wel gedupeerd voelen. De Adviescommissie heeft dienovereenkomstig haar onderzoek verbreed.

De Adviescommissie concludeert, kort gezegd,

[...]

Ik deel de conclusies van de Adviescommissie volledig. Er is [parafrase oordeel AUT]

[...]

A. Compensatie en herstel

De Adviescommissie is ook nu van mening dat er aanleiding is gedupeerde ouders [categorieën] te compenseren. Zij stelt in haar eindrapport de volgende compensatieregeling voor

[...]

De Adviescommissie beperkt de reikwijdte van in aanmerking komende gedupeerde ouders op een aantal punten. Zo stelt de Adviescommissie dat ouders waarbij de definitieve toekenning langer dan vijf jaar geleden is niet in aanmerking komen voor compensatie. Tevens stelt de Adviescommissie dat gedupeerde ouders met een schade die minder bedraagt dan €10.000 euro niet in aanmerking komen voor compensatie.

De Adviescommissie legt hieraan ten grondslag dat het toekennen van een compensatie voor handelingen in het verleden zich niet goed verhoudt tot het rechtzekerheidsbeginsel. De Adviescommissie heeft in haar interim-advies uitdrukkelijk opgemerkt dat slechts bij hoge uitzondering aan dit beginsel wordt getornd. In het interim-advies stelde de Adviescommissie vervolgens dat strikt vasthouden aan het beginsel van rechtzekerheid ~~zou~~ in het geval van CAF 11 niet alleen onbevredigend ~~zou~~ zijn, maar vooral ook onredelijk omdat de normale procedures van rechtsbescherming geen soelaas konden bieden tegen de vooringenomenheid waar de CAF 11-ouders slachtoffer van zijn geworden. In haar eindrapport merkt de Adviescommissie op dat [...]

Ik deel het uitgangspunt dat het rechtzekerheidsbeginsel van groot belang is en dat dit slechts in uitzonderlijke gevallen moet worden losgelaten. Tegelijkertijd ben ik van oordeel dat dat hier het geval is. Gedupeerde ouders zijn getroffen door een uitzonderlijke combinatie van een harde regelgeving met een sterk 'alles of niets'-karakter waardoor vele ouders in de problemen zijn gebracht, een grote maatschappelijke en politieke druk om fraude te bestrijden, het niet kunnen hanteren van de menselijke maat in de uitvoering en institutionele vooringenomenheid bij onder meer de aanpak van fraudebestrijding. Deze 'perfect storm' in wetgeving en uitvoering waar ~~in~~ ouders ~~in~~ terecht zijn gekomen maakt dat het rechtzekerheidsbeginsel niet aan een ruimhartige compensatie in de weg zou mogen staan.

² PM vindplaats.

Daarbij acht ik evenzeer van belang dat het argument dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State aan haar jurisprudentiewijziging van 23 oktober 2019 ten aanzien van de proportionaliteit en matiging bij terugvordering ten grondslag heeft gelegd, namelijk dat door onverkort aan de harde lijn vasthouden gezinnen in ernstige financiële problemen kunnen raken, evenzeer valide is voor ouders voor wie de definitieve vaststelling langer dan vijf jaar geleden is.

Ik begrijp de keuze van de Adviescommissie om aan te sluiten bij de termijn van vijf jaar die in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen en ook in de Algemene wet bestuursrecht een belangrijke plaats inneemt. Tegelijkertijd heeft deze termijn in de AWIR vaak het doel om de toeslaggerechtigde zekerheid te bieden ten opzichte van zijn relatie tot de Belastingdienst. Op grond van de AWIR mag de toekenning van toeslagen bijvoorbeeld na vijf jaar niet meer worden herzien ten nadele van de toeslaggerechtigde, wordt een voorschot definitief ter hoogte van ten minste het bedrag van het voorschot en vervalt voor de Belastingdienst de bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete. Uit het uitgangspunt van bescherming van de toeslaggerechtigde volgt in dit geval nu juist niet dat een termijn van vijf jaar wordt gehanteerd, maar dat gedupeerde ouders voor een langere periode in het verleden voor compensatie in aanmerking komen.

Daarbij geldt ten slotte dat in een niet onaanzienlijk aantal gevallen de definitieve vaststelling langer dan vijf jaar geleden is of ouders betreft met minder dan €10.000 maar wel aanzienlijke schade en met een beperkte financiële armslag. Het onverkort vasthouden aan de door de Adviescommissie aanbevolen oplossing betekent dat deze groepen buiten de boot zouden vallen. Dit vind ik niet aanvaardbaar.

Daarnaast ben ik van oordeel dat voor een aantal andere groepen gedupeerde ouders evenzeer compensatie beschikbaar zou moeten worden gesteld omdat zij disproportioneel hard zijn getroffen. De Adviescommissie heeft deze groepen niet in haar advies betrokken. Dit is gelet op de opdracht van de Adviescommissie ook niet onlogisch, niettemin is bij deze ouders evenzeer sprake van een volstrekt onwenselijke uitwerking van het wettelijk stelsel en de uitvoering daarvan.

Het gaat dan in de eerste plaats om ouders die slachtoffer zijn geworden van malafide gastouderbureaus waarbij bij de ouders zelf geen sprake is van frauduleus handelen. De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 oktober 2019 biedt Toeslagen voor de toekomst de gelegenheid om, indien een herziening van een tegemoetkoming of van een voorschot leidt tot een terug te vorderen bedrag, dit bedrag te matigen in plaats van per definitie over te gaan tot een volledige terugvordering. Voor deze groep ouders geldt dat zij evident is gedupeerd door het handelen van het gastouderbureau terwijl zij daar niet van op de hoogte was en er geen schuld aan of weet van had.

Ook hier geldt dat het stelsel uitzonderlijk hard en onbuigzaam heeft uitgepakt. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft daar voor de toekomst een terechte correctie op uitgevoerd. Ook voor deze groep ouders geldt dat zij is getroffen door een uitzonderlijke combinatie van een harde regelgeving met een sterk 'alles of niets'-karakter, de grote wens om fraude te bestrijden en het niet hanteren van de menselijke maat in de uitvoering; het rechtszekerheidsbeginsel zou ook voor deze groep niet aan compensatie in de weg moeten staan.

Het gaat in de tweede plaats om ouders die schade hebben ondervonden van het stringente beleid ten aanzien van opzet/grove schuld. Hierbij geldt dat ik de keuze maak om het nieuwe beleid ook toe te passen op ouders met een kwalificatie opzet/grove schuld die nog een openstaande belastingschuld hebben. Hierbij maak ik aldus de keuze om dit beleid met terugwerkende kracht ten gunste van deze groep toe te passen.

Samenvattend zal ik voor de volgende groepen compensatie beschikbaar stellen:

- Voor alle ouders in CAF-zaken vergelijkbaar aan CAF-11, overeenkomstig het advies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen;
- Ouders die zijn geraakt door het ontbreken van de mogelijkheid voor een proportionele toekenning op grond van het niet-volledig voldoen van de eigen bijdrage. Hierbij zal ik de gevolgen van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 oktober 2019 voor de uitleg van de wet, met terugwerkende kracht toepassen tot de invoering van het stelsel van toeslagen in 2005. Er geldt geen ondergrens voor geleden schade;

Met opmerkingen Brief 7/2 – check na advies

Met opmerkingen Ik weet niet of we dit zo willen opnemen, maar is het niet zo dat je niet je digid mag afgeven, dat sommige ouders dat wel hebben gedaan, maar dat we het dan toch wel zelig vinden dat ze te maken hebben gehad met de frauderende bureau's?

- c) Ouders die slachtoffer zijn van malafide gastouderbureaus. Hierbij zal ik de gevolgen van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 oktober 2019 voor de uitleg van de wet met terugwerkende kracht toepassen tot de invoering van het stelsel van toeslagen in 2005. Er geldt geen ondergrens voor geleden schade;
- d) Ouders met een openstaande belastingschuld en de kwalificatie opzet/grove schuld. Hierbij zal ik het aangepaste, toekomstige beleid ten aanzien van opzet/grove schuld ook toepassen op deze ouders.

Ouders in CAF-zaken vergelijkbaar aan CAF-11

[uiteenzetten AUTII]

Ouders die zijn geraakt door ontbreken van de mogelijkheid voor een proportionele toekenning op grond van het niet-volledig voldoen van de eigen bijdrage

[uiteenzetten AUTII, herhalen ruimere categorie >5jr en >10k.]

Ouders die slachtoffer zijn van malafide gastouderbureaus

[inhoudelijk punt: wat gaan we voor deze mensen doen en hoe? Wordt sessie voor georganiseerd]

Ouders met een openstaande belastingschuld en de kwalificatie opzet/grove schuld.

Voor iedereen met een toeslagschuld bestaat de mogelijkheid om die schuld via de zogenaamde standaardbetalingsregeling af te lossen. Het terug te betalen bedrag mag dan in ten hoogste 24 maanden worden afbetaald met een minimum termijnbedrag van € 20 per maand. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van een persoonlijke betalingsregeling die rekening houdt met het beschikbare inkomen en vermogen voor zover dat boven het bestaansminimum uitkomt (de betalingscapaciteit). Er moet dan gedurende 24 maanden de beschikbare betalingscapaciteit en het beschikbare vermogen worden aangewend om de schuld af te lossen. Daarna wordt afgezien van verdere inning van de restschuld, zogenoemde materiële kwijtschuldiging. Van kwijtschuldiging van de formele schuld is echter geen sprake. Wel kan de restschuld nog 3 jaar lang worden verrekend met eenmalige nabetalingen van toeslagen of teruggaven in de inkomstenbelasting. Als er geen enkele betalingscapaciteit is, vindt (het afzien van verdere inning direct plaats.

Als er sprake is van een kwalificatie opzet/grove schuld (OGS) met betrekking tot het ontstaan van de toeslagschuld dan komt de toeslaggerechtigde op grond van het huidige beleid niet voor een dergelijke persoonlijke betalingsregeling in aanmerking. Deze kwalificatie is toegekend aan mensen waarover werd geoordeeld dat zij misbruik hebben gemaakt van toeslagen (opzet) of ernstig tekort zijn geschoten in het nakomen van hun verplichtingen (grove schuld).

Inmiddels is duidelijk geworden dat het OGS-criterium disproportionele gevolgen heeft gehad; mensen kunnen door de onmogelijkheid van een persoonlijke betalingsregeling in ernstige financiële problemen komen. Om die reden heb ik besloten het OGS-criterium volledig af te schaffen. Iedereen met een toeslagschuld heeft onder het nieuwe beleid het recht op een persoonlijke betalingsregeling van 2 jaar gevolgd door het afzien van inning van de restschuld. Evidente gevallen waarin sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik van toeslagen worden voortaan uitsluitend aangepakt via het opleggen van een (ver grijp)boete.

Gelet op de gevolgen van het OGS-criterium pas ik het nieuwe beleid ook toe op de circa 8500 mensen die nu een toeslagschuld hebben en wegens de kwalificatie OGS eerder niet in aanmerking kwamen voor een persoonlijke betalingsregeling. Zij krijgen nu dus wel de gelegenheid een

Met opmerkingen Ter overweging;
check bij FJZ.

dergelijke regeling te treffen. Zij krijgen daarbij 2 jaar de tijd om hun resterende toeslagschuld af te lossen, rekening houdend met hun betalingscapaciteit en na 2 jaar volgt materiële kwijtschelding. De Belastingdienst zal deze mensen actief benaderen.

Vergoeding daadwerkelijke schade

Ik ben hierboven al ingegaan op de vergoeding van de werkelijke schade bij gedupeerde ouders in de CAF 11-zaak. Ik zal deze regeling op dezelfde wijze toepassen op de hier genoemde categorieën ouders.

Uitvoering

Voor alle categorieën ouders geldt dat het uitgangspunt is dat zij - voor zover Toeslagen over de benodigde informatie beschikt - actief door Toeslagen worden benaderd. De crisisorganisatie die ik heb aangekondigd in de brief van 27 februari 2020 zal hierin een centrale rol spelen. Op deze crisisorganisatie ga ik hieronder nog nader in. Zoals ik uw Kamer heb toegezegd zal Toeslagen alle betrokken ouders waarvan Toeslagen beschikt over de benodigde gegevens in ieder geval op korte termijn een voortgangsbrief sturen.³

Ik merk nog op dat voor bovenstaande regelingen wel geldt dat nog geen volledige uitvoeringstoets heeft plaatsgevonden. Er heeft wel op hoofdlijnen een beoordeling van de uitvoerbaarheid plaatsgevonden. Kort gezegd wordt daarin geconcludeerd dat [...] In de komende periode zal een meer gedetailleerde toets worden uitgevoerd.

B. Praktische rechtsbescherming

Als gezegd heeft de Adviescommissie eveneens onderzocht hoe het in algemene zin met de praktische rechtsbescherming van de toeslaggerechtigden is gesteld. De Adviescommissie concludeert dat [...]

De Adviescommissie beveelt aan [...]

[Ik deel het oordeel van de Adviescommissie]

3. Aanvullende maatregelen voor gedupeerde ouders

Crisisorganisatie

[Nadere uiteenzetting over voortgang crisisorganisatie naar aanleiding van brief 27/02]

De gedetailleerde opzet van de crisisorganisatie is afhankelijk van het advies van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen. In de kabinetsreactie op dat advies wordt uw Kamer geïnformeerd over de voortgang. [brief 27/02]

Ondersteuning via gemeenten

Zoals ik eerder in deze brief zei, zal de geboden compensatie voor ouders het geleden leed niet kunnen wegnemen of volledig kunnen compenseren. De compensatie is bedoeld ter tegemoetkoming voor gedupeerde ouders. De uitvoering van de Kinderopvangtoeslag heeft echter

Met opmerkingen [] Ligt nog ter besluitvorming; [] vragen passage te checken.

Met opmerkingen [] Belegd bij UHB / []

Met opmerkingen [] Beleggen bij UHB/DGFZ, aanhaken BJZ/FJZ

Met opmerkingen [] Toegezegd door []

Met opmerkingen [] Uitgezet bij UHB, [] heeft passage toegezegd

Met opmaak: Regelfstand: Meerdere 1,08 rg

³ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 596

niet alleen financieel grote gevolgen gehad voor betrokken ouders. De gebeurtenissen de toeslagzaak heeft de levens van sommige ouders ernstig verstoord. De compensatiebetaling zie ik dan ook als een onderdeel van de stappen om tegemoet te komen aan het geleden leed. Ik wil ook het proces van uitvoering en afhandeling zo mensgericht mogelijk organiseren. Ouders worden ondersteund om hun casus uitgezocht te krijgen door een 'case handler' en waar mogelijk en gewenst worden ouders begeleid naar professionele hulp. We zijn hierin ruimhartig en bieden ook niet-financiële ondersteuning als een zelfmelder uiteindelijk buiten een compensatieregeling valt. Om de ouders bij te staan in een route richting professionele hulp ben ik in gesprek met een aantal gemeenten om te ontdekken of zij de Belastingdienst kunnen helpen met de expertise en ervaring die daar bestaat.

Adviescommissie (commissie van wijzen)

4. De toekomst van het toeslagenstelsel en de Belastingdienst/Toeslagen.

Eerste stappen voor aanpassing van het stelsel

In de brief van 27 februari hebben de staatssecretaris van Financiën Fiscaliteit en Belastingdienst aangegeven dat we de juiste lessen willen trekken uit de toeslagenaffaire. Het is noodzakelijk fundamenteel naar het stelsel te kijken.

[eerste stappen voor aanpassing van stelsel naar aanleiding van brief 27/02]

Onze eerste stappen voor aanpassing van het stelsel zullen we meenemen in de kabinetsreactie op de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen [Brief 27 februari].

Naar de gewenste cultuur, specifieke opgave voor toeslagen

[eerste stappen voor cultuurveranderingstraject naar aanleiding van brief 27/02]

Over de concrete opzet van dit traject wordt uw Kamer nader geïnformeerd in onze reactie op het rapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen. [Brief 27 februari]

5. Het rapport van de Auditdienst Rijk

Bij het VAO Stopzetten Kinderopvangtoeslag op 21 maart 2019 heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer toegezegd na te gaan of problematiek die zich bij CAF 11 heeft voorgedaan ook bij andere CAF-zaken heeft gespeeld.⁴ De Belastingdienst heeft vervolgens de ADR gevraagd om na te gaan of er bij andere CAF-zaken vanaf 2013 ook sprake is van onzorgvuldig handelen. U bent bij brief van 9 juli 2019 over de opdracht aan de ADR geïnformeerd.⁵

Bij brief van 26 juli 2019 heeft uw Kamer het verzoek van de leden Lodders en Omtzigt overgebracht met het verzoek om een aantal vragen toe te voegen aan het CAF-onderzoek van de ADR. Bij brief van 2 september 2019 heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer geïnformeerd over de aanvulling van de onderzoeksoopdracht.⁶

De ADR heeft onderzoek gedaan naar de vraag in hoeverre er bij (andere) toeslaggerelateerde CAF-zaken in de periode vanaf 1 januari 2013 sprake is geweest van een vergelijkbare behandeling als met de aanpak die bij CAF 11 is gehanteerd, en op welke punten en hoe lang de Belastingdienst zich in deze CAF-zaken heeft niet gehouden aan de geldende wet- en regelgeving.

[centrale boodschap ADR en korte reactie]

⁴ Handelingen II, 2018/19, nr. 65, item 9.

⁵ Kamerstukken II, 2018/19, 31 066, nr. 510.

⁶ Kamerstukken II, 2018/19, 31 066, Nr. 519.

Met opmerkingen Dit is eigenlijk al bijna alles op dit moment van scenario 7

heeft opmaak toegepast: Lettertype: Niet Cursief

Met opmerkingen Uitgezet BJZ; regeling wordt uitgewerkt.

Met opmerkingen Uitgezet via passage is toegezegd.

Met opmerkingen Doorgezet naar

6. Financiële gevolgen

De in deze brief aangekondigde compensatieregelingen en aanvullende maatregelen hebben financiële consequenties. Dit betreft zowel uit te keren compensatie als uitvoeringskosten. Voor de compensatie van gedupeerde ouders wordt vooralsnog een bedrag van circa €500 miljoen euro voorzien. De uitvoeringslasten die voortvloeien uit de herstelwerkzaamheden worden geraamd op circa €130 miljoen (1200 fte) over de jaren 2020, 2021 en 2022. Zij zullen bij de Voorjaarsnota in de begroting worden verwerkt.

7. Slotsom

Ik heb eerder gezegd dat er mij alles aan gelegen is om ouders die slachtoffer zijn geworden ruimhartig te compenseren, de menselijke maat terug te brengen in het wettelijk stelsel en de uitvoering daarvan, en het vertrouwen in de Belastingdienst te herstellen. Ik begrijp ook dat voor een dergelijk herstel van vertrouwen nog een lange weg te gaan is. De uitvoering van de aanbevelingen van de Adviescommissie en de overige maatregelen die ik in deze brief heb aangekondigd zijn daarbij het begin. Een voortvarende uitvoering van deze maatregelen is daarbij de eerste stap. Ik zeg nogmaals toe u periodiek over de uitvoering te informeren.

De staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane,

Alexandra C. van Huffelen

[mede-ondertekening / mede namens]